

ฎีกาตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4655/2533

นางลาวัลย์ ดิถคณารักษ์
กระทรวงการคลัง กับพวก

โจทก์
จำเลย

ตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 พ.ศ. 2528 มาตรา 29 ตีประกอบมาตรา 29 วรรค (4) บัญญัติให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในธนาคารแห่งประเทศไทย เรียกว่ากองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน มีฐานะเป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟู และพัฒนาระบบการเงินให้มีความมั่นคงและเสถียรภาพ และให้มีอำนาจรวมไปถึงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินตามควรแก่กรณีสำหรับผู้ฝากเงิน หรือผู้ให้กู้ยืมเงินแก่สถาบันการเงินที่ต้องเสียหายเนื่องจากสถาบันการเงินดังกล่าวประสบวิกฤตการณ์ทางการเงินอย่างร้ายแรง จึงเป็นสิทธิของกองทุนในการที่จะให้ความช่วยเหลือ มีใช้หน้าที่ของกองทุนที่จะต้องช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ฝากเงิน หรือผู้ให้กู้ยืมเงินแก่สถาบันการเงินดังกล่าวทุกกรณี

โจทก์ฟ้องว่า บริษัทเครดิตฟองซิเอร์เขาวราช จำกัดเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจเงินลงทุนธุรกิจหลักทรัพย์ หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ โดยได้รับอนุญาตถูกต้องตามกฎหมายจากจำเลยที่ 1 บริษัทเครดิตฟองซิเอร์เขาวราชจำกัด จัดหาเงินทุนจากประชาชน โดยออกเป็นตั๋วสัญญาใช้เงินให้แก่ประชาชนผู้ฝากเงินไว้เป็นหลักฐาน การประกอบกิจการของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เขาวราช จำกัด นั้น จำเลยที่ 1 มีอำนาจสั่งให้จำเลยที่ 2 เข้าควบคุมฐานะหรือดำเนินงาน เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน หากจำเลยที่ 2 เห็นว่าฐานะหรือการดำเนินงานของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เขาวราช จำกัดจะมีลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชนแล้ว จำเลยที่ 2 มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานภายในระยะเวลาที่กำหนดและหากมีพฤติการณ์ถือได้ว่าฐานะหรือการดำเนินงานของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เขาวราช จำกัด จะมีลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ประชาชนแล้ว จำเลยที่ 1 ด้วยความเห็นชอบของจำเลยที่ 2 มีอำนาจสั่งควบคุมหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการได้ เมื่อประมาณเดือนพฤศจิกายนและเดือนธันวาคม 2525 โจทก์ได้นำเงินจำนวน 200,000 บาท ไปฝากไว้กับบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เขาวราช จำกัด และทางบริษัทได้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินประเภทเปลี่ยนมือไม่ได้ให้แก่โจทก์รวม 3 ฉบับคือ ตามบัญชีเลขที่ ซี.5273 ฉบับที่ 1 เลขที่ 11650/2525 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2525 สัญญาจะจ่ายเงินจำนวน 50,000 บาทให้แก่โจทก์ในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2528 พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 16 ต่อปี ฉบับที่ 2 เลขที่ 11651/2525 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2525 สัญญาจะจ่ายเงินจำนวน 100,000 บาท ให้แก่โจทก์ในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2528 พร้อมด้วยดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 16 ต่อปีฉบับที่ 3 เลขที่ 12540/2525 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2525 สัญญาจะจ่ายเงินจำนวน 50,000 บาท ให้แก่โจทก์ในวันที่ 17 ธันวาคม 2528 พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 16 ต่อปี เมื่อปีพ.ศ. 2527 บริษัทเครดิตฟองซิเอร์เขาวราช จำกัด มีฐานะหรือการดำเนินงานอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ประโยชน์ของประชาชน ดังนั้นในวันที่ 4 มิถุนายน 2527 จำเลยที่ 1 ด้วยความเห็นชอบของจำเลยที่ 2 ได้เพิกถอนใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินลงทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เขาวราช จำกัด แล้วแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีเพื่อชำระบัญชีของบริษัทตามกฎหมาย จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ได้ออกประกาศของกระทรวงการคลังและแถลงการณ์ว่า ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนผู้ถือตั๋วสัญญาใช้เงินโดยสุจริตของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เขาวราชจำกัด ที่จะต้องหยุดกิจการลงเพราะถูกเพิก

ถอนใบอนุญาตประกอบกิจการจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้กำหนดมาตรฐานการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้ถือตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ยาวราช จำกัด โดยให้จำเลยที่ 3 เป็นผู้รับแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินโดยมีจำเลยที่ 2 คอยดูแลมิให้มีอุปสรรคในด้านการเงินในการดำเนินการดังกล่าว และกำหนดหลักเกณฑ์ในการรับแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินว่า จะจ่ายคืนเฉพาะแต่ต้นเงินตามหน้าตัวเป็นรายปีทุกปี เท่า ๆ กันภายในกำหนดระยะเวลา 10 ปี แต่เฉพาะปีแรกจะจ่ายให้ไม่น้อยกว่า 50,000 บาท หรือร้อยละ 10 ของต้นเงิน แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าว ประกาศใช้ ณ วันที่ 16 ธันวาคม 2526 เมื่อบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ยาวราช จำกัด ถูกเพิกถอนใบอนุญาตแล้วผู้ชำระบัญชีที่ได้รับแต่งตั้งตามคำสั่งของจำเลยที่ 1 ได้ออกหนังสือชี้แจงแก่เจ้าหน้าที่ผู้ถือตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ยาวราช จำกัด ให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ในการขอรับชำระหนี้อันเนื่องมาจากบริษัทหยุดดำเนินการโดยบรรดาเจ้าหน้าที่ผู้ถือตัวสัญญาใช้เงิน มีสิทธิเลือกขอรับชำระหนี้ได้เพียงทางใดทางหนึ่งดังต่อไปนี้ (1) ขอรับส่วนเฉลี่ยทรัพย์สินจากบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ยาวราช จำกัด หรือ (2) ขอเปลี่ยนเป็นตัวสัญญาใช้เงินของจำเลยที่ 3 เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2527 จำเลยที่ 3 ได้ประกาศให้เจ้าหน้าที่ผู้ถือตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ยาวราช จำกัด ทราบถึงวิธีการและเงื่อนไขการขอรับแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงิน ดังนั้น เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2527 โจทก์ในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้ถือตัวสัญญาใช้เงินโดยสุจริตของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ยาวราช จำกัด จึงได้ยื่นคำขอเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินต่อจำเลยที่ 3 ตามหนังสือแสดงเจตนาขอเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินเลขที่ 0003 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2527 โจทก์ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่จำเลยทั้งสามได้กำหนดทุกประการต่อมาเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2529 จำเลยที่ 3 ได้มีหนังสือแจ้งแก่โจทก์ว่า โจทก์ไม่มีสิทธิได้รับการเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินโดยอ้างว่า จำเลยที่ 2 เห็นว่าโจทก์ไม่มีสิทธิได้รับการเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงิน โดยจำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 3 มิได้ให้เหตุผลว่าเป็นเพราะเหตุใดโจทก์จึงไม่มีสิทธิได้รับการแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงิน การกระทำดังกล่าวของจำเลยทั้งสามทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย ขอให้ศาลมีคำสั่งให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 ร่วมกันมีคำสั่งให้จำเลยที่ 3 รับแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ยาวราช จำกัด โดยออกเป็นตัวสัญญาใช้เงินของจำเลยที่ 3 ให้แก่โจทก์ หากจำเลยที่ 3 ออกตัวสัญญาใช้เงินดังกล่าวไม่ได้ ให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 ร่วมกันออกตัวสัญญาใช้เงินหรือชำระเงินจำนวน 200,000 บาท ให้แก่โจทก์

จำเลยที่ 1 ที่ 2 ให้การว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเพราะจำเลยที่ 1 ที่ 2 กับโจทก์ไม่มีนิติสัมพันธ์ใดต่อกันไม่มีข้อผูกพันใดที่จำเลยที่ 1 ที่ 2 จะต้องรับแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ยาวราช จำกัด โจทก์จึงไม่มีสิทธิที่จะให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 ต้องรับแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินหรือชดใช้เงินตามตัวสัญญาใช้เงินให้กับโจทก์เมื่อประมาณปลายปี พ.ศ. 2526 เกิดวิกฤตการณ์ขึ้นกับสถาบันการเงินทั่วไป จำเลยที่ 2 ได้ส่งพนักงานไปตรวจสอบสถานะการเงินและการดำเนินงานของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ยาวราช จำกัด ปรากฏว่าบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ยาวราช จำกัด มีสินทรัพย์ไม่เพียงพอชำระหนี้ต่อบุคคลภายนอก จำเลยที่ 2 พิจารณาแล้วเห็นว่าบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ยาวราช จำกัด มีฐานะหรือการดำเนินงานอยู่ในลักษณะอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผลประโยชน์ของประชาชน จึงรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้เพิกถอนใบอนุญาต ต่อมาเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2527 กระทรวงการคลังโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้มีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต และมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ยาวราช จำกัด เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ถือตัวสัญญาใช้เงินโดยสุจริตของบริษัทดังกล่าว จำเลยที่ 1 ที่ 2 ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้กำหนดมาตรฐานการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถือตัวสัญญาใช้เงิน โดยให้จำเลยที่ 3 เป็นผู้รับแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินจากผู้ถือตัวโดยสุจริตของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ยาวราช จำกัด โดยจำเลยที่ 2 จะคอยดูแลมิให้มีอุปสรรคในด้านการเงินและการดำเนินการดังกล่าวจำเลยที่ 3 ได้เข้ารับดำเนินการเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงิน ได้กำหนดวิธีการเงื่อนไขไว้ตามประกาศของจำเลยที่ 3 ลงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2527 เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2527 โจทก์ได้ยื่นหนังสือแสดงเจตนาขอเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินต่อจำเลยที่ 3 ประกาศของจำเลยที่ 3 และหนังสือแสดงเจตนาของโจทก์ต่างมีข้อความกำหนดว่า จำเลยที่ 3 ทรงสิทธิอย่างเต็มที่และเด็ดขาดที่จะไม่รับเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินของโจทก์ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ และในกรณีที่จำเลยที่ 3 ไม่รับเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงิน จำเลยที่ 3 ไม่จำเป็นต้องแสดงเหตุผลการไม่รับเปลี่ยนและไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นแก่โจทก์เนื่องจากการไม่รับเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินนอกจากนี้ได้ตรวจสอบพบว่า

นายชัยวัฒน์ ตึกคณารักษ์ สมาชิกของโจทก์เป็นกรรมการของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เฉลิมโลก จำกัดซึ่งอยู่ในเครือเดียวกับบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เยาวราช จำกัดและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เฉลิมโลก จำกัด ได้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตเช่นกัน โจทก์เป็นคู่สมรสของนายชัยวัฒน์ ตึกคณารักษ์ จึงไม่อยู่ในข่ายที่จะได้รับการเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงิน จำเลยที่ 3 จึงไม่เปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินให้แก่โจทก์ และจำเลยที่ 3 ได้มีหนังสือแจ้งให้ทราบว่า โจทก์ไม่มีสิทธิได้รับเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินตามหนังสือของธนาคารแห่งประเทศไทยที่มีไปถึงจำเลยที่ 3 ลงวันที่ 16 มกราคม 2529 โจทก์ไม่มีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยที่ 1 ที่ 2

จำเลยที่ 3 ให้การว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเพราะจำเลยที่ 3 ไม่มีนิติสัมพันธ์ใดต่อโจทก์ ไม่มีข้อผูกพันใดที่จำเลยที่ 3 จะต้องรับแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เยาวราช จำกัด และในการที่จำเลยที่ 3 จะทำการรับเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินให้กับผู้ถือตัวรายใดนั้น จำเลยที่ 3 จะต้องได้รับความเห็นชอบจากจำเลยที่ 2 เสียก่อน จำเลยที่ 3 ก็ไม่จำเป็นต้องให้เหตุผลในการที่จะไม่รับแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงิน จำเลยที่ 3 สวรรสิทธิ์ที่จะไม่รับเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินฉบับใดก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องแสดงเหตุผล จำเลยที่ 3 ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายใดที่เกิดขึ้นแก่ผู้รับเงินในตัวสัญญาใช้เงิน จำเลยที่ 3 จะไม่รับแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินแก่บุคคลดังต่อไปนี้คือ บริษัทในเครือของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เยาวราช จำกัด กรรมการผู้บริหารของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เยาวราช จำกัด หรือบริษัทในเครือทั้งนี้รวมทั้งคู่สมรสและบุตรของบุคคลดังกล่าวด้วย และเมื่อโจทก์ได้แสดงเจตนายื่นขอเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์เยาวราช จำกัด กับจำเลยที่ 3 เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2527 ตามหนังสือแสดงเจตนาขอเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินเลขที่ 0003 นั้น โจทก์ได้ทราบแล้วว่าจำเลยที่ 3 ทรงสิทธิอย่างเต็มที่ที่จะไม่รับเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินของโจทก์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน โดยไม่จำเป็นต้องแสดงเหตุผลแห่งการไม่รับเปลี่ยนตัวและเมื่อจำเลยที่ 3 ได้รับหนังสือแสดงเจตนาของโจทก์ไว้ จำเลยที่ 3 ได้ส่งหนังสือดังกล่าวให้จำเลยที่ 2 เพื่อพิจารณาอนุมัติ ปรากฏว่าจำเลยที่ 2 ไม่อนุมัติให้จำเลยที่ 3 รับแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินให้โจทก์ จำเลยที่ 3 จึงไม่อาจรับแลกเปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินให้โจทก์ได้

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ว พิพากษายกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์ โดยได้รับอนุญาตให้ดำเนินคดีอย่างคนอนาถา

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

โจทก์ฎีกา โดยได้รับอนุญาตให้ดำเนินคดีอย่างคนอนาถา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ที่โจทก์ฎีกาว่า จำเลยทั้งสามมีหน้าที่ช่วยเหลือทางการเงินแก่โจทก์ตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 พ.ศ. 2528 มาตรา 29 ตรี ประกอบมาตรา 24 อัฐ (4) นั้น เห็นว่า มาตรา 29 ตรีได้บัญญัติให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในธนาคารแห่งประเทศไทยเรียกว่า กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินโดยให้กองทุนมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินให้มีความมั่นคงและเสถียรภาพโดยมีฝ่ายจัดการกองทุนเป็นเจ้าหน้าที่ และให้แยกไว้ต่างหากจากรูทกิจอื่น ๆ ดังนั้น กองทุนดังกล่าวจึงเป็นนิติบุคคลต่างหากจากจำเลยทั้งสามมีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ตามบทบัญญัติทั้งปวงแห่งกฎหมาย ภายในขอบวัตถุประสงค์ของตน คือ เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินให้มีความมั่นคงและเสถียรภาพ ส่วนมาตรา 29 อัฐ (4) บัญญัติให้กองทุนดังกล่าวมีอำนาจกระทำกิจการต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ของกองทุนตามมาตรา 29 ตรี และอำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินตามควรแก่กรณี สำหรับผู้ฝากเงินหรือผู้ให้กู้ยืมเงินแก่สถาบันการเงินที่ต้องเสียหายเนื่องจากสถาบันการเงินดังกล่าวประสบวิกฤตการณ์ทางการเงินอย่างร้ายแรง ตาม (4) แห่งมาตรา 29 อัฐ ดังนั้น จึงเป็นสิทธิของกองทุนที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินตามควรแก่กรณีแก่ผู้ฝากเงินหรือผู้ให้กู้ยืมเงินแก่สถาบันการเงินดังกล่าวข้างต้นนี้หรือไม่ก็ได้ มิใช่หน้าที่ของกองทุนที่จะต้องช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ฝากเงินหรือผู้ให้กู้ยืมเงินแก่สถาบันการเงินดังกล่าวทุกกรณี จึงเป็นที่เห็นได้ว่ากองทุนดังกล่าวไม่มีหน้าที่ช่วยเหลือทางการเงินแก่โจทก์ตามบทบัญญัติที่โจทก์กล่าวอ้างในฎีกา"

พิพากษายืน

(พัลลภ พิสิษฐ์สังฆการ-บุญส่ง คล้ายแก้ว-เกียรติ จาตนิลพันธ์)

แหล่งที่มา

สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ

แผนก

หมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้น

หมายเหตุ